

Політико-правовий аналіз творчості І. Франка

Олег Миколайович Гончарук, кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
факультету № 6 ХНУВС

Іван Якович Франко був не тільки письменником, громадським діячем, філософом, а й людиною, яка зробила вагомий внесок в розвиток таких наук, як юриспруденція, політологія і державне будівництво.

Життя простого народу, його проблеми та мудрість були основним джерелом його творчості. Франко був сином селянина і досконало знав проблеми селян в Галичині не з розмов або з газетних статей, а бачив все на власні очі. І. Франко досліджував проблему простого народу в Україні протягом усього свого життя, він присвятив цьому питанню безліч публікацій. Свої роздуми з приводу соціального, економічного, політичного і культурного стану українського народу, зокрема галицьких селян, він звиряв з досягненням європейської політичної і правової думки.

У сьогоденні соціально-економічних, політичних і духовних обставинах життя українського суспільства особливі уваги набирають політичні і правові погляди Франка. Вони можуть допомогти людям краще збагнути й осмислити своє минуле, спрогнозувати своє майбутнє, не втратити надбання нащадків. Політико-правові погляди І. Франка були сформовані під впливом революційних перетворень, які відбулися в Європі в ХІХ ст. Суспільний ідеал І. Франка найяскравіше відбиває глибину його світогляду, розуміння закономірностей історичного розвитку [1].

Мрія про незалежну Україну пронизує всю творчість письменника-мислителя. У багатьох наукових працях і художніх творах він викладає розуміння соціальної перспективи, малює картини світлого майбутнього рідного народу і всього людства.

На відміну від більшості вчених, І. Франко прагнув обґрунтувати свій ідеал суспільства не абстрактними поняттями добра і справедливості, а показував його як неминучий суспільний результат всієї історії. У цьому контексті його погляди знаменують собою важливий етап розвитку громадської думки [2].

Слід зазначити, що І. Франко не був спеціалістом у сфері юриспруденції, але інтерес до вивчення права він виявляв ще у студентські роки, навчаючись на філософському факультеті Львівського університету. Цей інтерес письменника був підкріплений практикою суспільно-політичної діяльності, якою І. Франко займався в період свого навчання в університеті. Його діяльність привела письменника до проблем вирішення різного роду правових питань, які склалися в тогочасному суспільстві. І. Франко звернув увагу на закономірності історичного розвитку права і держави, співвідношення права й економіки, політики та державної ідеології, можливі напрями впливу права на суспільний розвиток, співвідношення права і закону, залежності прав і свобод особистості від реальних соціальних гарантій, які надаються державою [3].

І. Франко добре знав монархічне законодавство Австро-Угорської імперії і Польщі, під владою яких перебували українські землі. Письменник старався вдосконалити право власності, врегулювати право селян на земельні наділи. І. Франко орієнтувався в конституційному праві, вивчав кримінальне, цивільне і земельне законодавство Австро-Угорщини, цікавився питаннями міжнародного права. Його виступи містять оцінки законодавчих актів уряду і актів правозастосування. Багато положень І. Франка про право і закон, кримінальну юстицію та законність склалися під впливом соціалістичних ідей або збіглися з ними.

Розглядаючи справедливість і право, справедливість і рівність у тісному зв'язку, І. Франко не прирівнював їх, він оцінював право з позиції справедливості. На думку письменника, право покликане регулювати відносини між людьми, користування і розподіл продуктів праці, охороняти свободу і недоторканість особистості, а не державу в особі бюрократичного апарату. І. Франко вимагав, щоб у праві були втілені ідеї гуманізму, справедливості, прав і свобод особи і суспільства [9]. Ідеалом для Франка була українська самостійна держава національної демократії у формі народної республіки, за що письменник-демократ боровся протягом усього свого життя, а політико-правові погляди Івана Франка є органічною частиною його національно-демократичної ідеології, актуальність якої щороку зростає.

Список використаних джерел **1.** Бойчук А. Ю. Державотворчі ідеї Івана Франка / Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць / А. Ю. Бойчук. – Одеса : Юридична література, 2009. – № 49. – С. 74–77. **2.** Франко І. Критичні письма о галицькій інтелігенції : збір. творів у 50 т / І. Франко. – К., 1986. – Т. 26. – С. 74–93. **3.** Франко І. Про працю : збір. творів у 50 т / І. Франко. – К., 1986. – Т. 44. – Кн. 1. – С. 66–78.

Одержано: